

Koolituskonverents lapsest lähtuva õpiprotsessi parima praktika jagamisest

ÕNNELIK LASTEAIAPÄEV

Birgitta Tints

Tallinna Tammetõru lasteaed

KUIDAS SAADA LAPSEVANEMAD MÄRKAMA

Mida või keda me soovime, et lapsevanemad märkaksid?

Arvan, et iga lasteaiaõpetaja soovib, et lapsevanemad esmajoones märkaksid **oma lapsi**, märkaksid **nende kasvamist ja kujunemist**, nende **arenevaid oskusi**. Iga lasteaiaõpetaja soovib vast, et märgataks ka teda kui inimest, kes igapäevaselt näeb, kuulab, õpetab, suunab ja tegutseb koos lastega sama palju kui vanemad (teinekord isegi rohkem), et märgataks **lasteaeda**, kui peret toetavat keskkonda

Lapsevanem on lasteaiaõpetaja igapäevatoos üks olulisemaid partnereid (teisteks partneriteks on oma rühma meeskonnaliikmed, kolleegid, juhtkond). Kuna lasteaed on laste jaoks, siis peavad täiskasvanud s.t. vanemad ja lasteaiaõpetajad tegema omavahel **parima** õnneliku inimese kasvamiseks.

Oma rühmas püüame seda **PARIMAT** teha esmalt läbi positiivsuse - hommikune rõõmus meel, naeratus, isiklik tervitus, infovahetus, täpsustavad küsimused/vastused ja meeldetuletused ees ootava päeva või nädala kohta. Lapsevanemad on alati oodatud ka rühma või osalema meie tegevustesse. Toimunud on nii spontaanseid tegevusi koos lapsevanemaga (n: pallimängud, raamatu lugemine, joonistamine, kodumäng, lauamängude mängimine, lihtsalt jutuajamised) kui planeeritud tegevusi (n: karaski, piparkookide küpsetamine, hommikuring tervise teemadel, kuuse püstitamine, õpetaja asendamine, õppekäikudel osalemine, erinevate tähtpäevade tähistamine, õppeaasta lõpupiknik ühe lapse ja tema pere juures kodus).

Minu fookuses on täna **suhe lapsevanem-rühmaõpetaja**.

Kuna lasteaed on n-õ õpetajate territoorium ja seal kehtivad nii riiklikult kehtestatud lasteaia reeglid kui rühma oma reeglid ja õpetaja on oma rühma perenaine, siis hea kontakt lapsevanematega saab alguse just rühmaõpetajast. Reeglite mõistmiseks tuleb need põhjendatult ja arusaadavalt lahti seletada.

Kõige paremaks reeglite üle arutamise kohaks on ju lastevanemate koosolek. Viimastel aastatel oleme kogunemise ajaks ja meeleolu loomiseks ette valmistanud ühise kerge käelise tegevuse. Vanemad on joonistanud juba laste poolt alustatud ühispildile oma osa või siis alustanud ise ühispildi joonistamist, mida lapsed edaspidi omalt poolt täiendavad. Viimati s.t sel sügisel kujundasid vanemad oma lapsele nimesildi, mille meie ära lamineerisime ja nüüd saame neid kasutada laste tööde märgistamiseks. Koosolekutel on olnud ka suupisteid, aga see pole esmane, tähtis on ju põhjus, miks kogunetakse – et saada ja anda ülevaade rühma koosseisust, tegevustest, teha ühiseid plaane ja otsustada, kuidas toimida igapäevaselt nii, et kõigil oleks hästi. Oleme leppinud kokku lugupidava ja sõbraliku ühiselu toimimiseks vajalikud reeglid. Ühiselt oleme otsustanud koduste mänguasjade lasteaeda toomise ja asjade sõpradega jagamise põhimõtted. Rääkinud perede söomisharjumustest ja eelistustest ning sellest, kuidas me rühmas suhtume toitu ja söömisesse või mittedöömisesse. Mõtteid oleme vahetanud lõunaune vajalikkuse üle. Oleme arutlenud ja otsustanud, kuidas on meie rühmas kõige tulemuslikum reageering mõne lapse agressiivse käitumise puhul, kuidas toetada raskustesse sattunud peret. Rõhutan, need on olnud ühised arutelud, mitte keelamised, käskimised, likvideerimised, eemaldamised või keelepeks. Loomulikult ei ole kõik alati ühel nõul, vaid on saavutatud ühine mõistmine. Konfidentsiaalsuse reeglist peetakse kinni. Koosolekutest osavõtu protsent on alati kõrge.

Hea õhkkond ja kontakt lapsevanematega tekib esmalt **õpetaja soovist suhelda**. Tema avatusest, lahkusest, tähelepanelikkusest märgata erisusi, kaasaelamisoskusest ja soovist reageerida nii rõõmudele kui muredele.

Oma praeguses rühmas oleme jõudnud usalduslikkuse faasi. Vanemad annavad märku, kui midagi on lapsel halvasti või on mõni mure seoses lasteaiaga. Õpetajad ei pelga vanematelt nõu küsida, kui on lapsega suhtlemisel tekkinud mingeid raskusi või mittemõistmist. Juurde lisandub muidugi ka rõõmude ja kordaminekute jagamine.

Ühelegi lapsevanemale **ei meeldi, kui satutakse negatiivse tähelepanu alla**, ei meeldi, kui tema lapse peale näidata näpuga, avalikult arutletakse isiklike pereprobleemide üle, häbistatakse ja noomitakse. Kuidas mitte lasta täiskasvanuid minna sellisele libedale teele? Kuidas õpetaja saab olla sillaks lastevanemate vahel, et ei tekiks avalikku hukkamõistu? Esmalt isiklik eeskuju ja sellise käitumise taunimine. Tuleb rääkida, küsimustele vastata ja asjaolusid seletada nii nende laste vanematega, kelle lapsed teistes kriisisituatsioone tekitavad, kui nendega, kes kriiside all kannatavad (neid on rohkem).

Ka meie rühmas on olnud väga agressiivne laps, kelle peale vanemad kaebasid (põhjust oli) ja soovisid tema rühmast eemaldamist. Läbi aktiivsete sekkumiste kriisisituatsioonidesse lasteaiapäeva jooksul, läbi järjepideva selgitustöö nii koosolekutel, kui neljasilma vestlustest mõistsid vanemad, et laps ise ei ole süüdi, et ta on kasvanud oludes, kus maksab jõupositsioon ja hoolimatus. Me kinnitasime vanematele, et iga laps on tähtis, me hoolime kõigist ja ei saa olla võitjaid ega kaotajaid, saavad olla ainult võitjad. Kui vanemad said aru, et rühma meeskond ja lasteaed teeb kõik, mis nende võimuses, et laps ja pere saaksid abi, said ka nendest toetajad ja lapse emale abikäe pakkujad. Üheks hoolimise märgiks oli läbi Märka ja aita programmi lastevanematepoolse ühise jõulukingi tegemine meie hoolimist ja märkamist vajavale lapsele.

Lapsevanemad kutsusid üksteist mõistmisele ja taunisid mõtlematuid probleemi ülespuhuvaid postitusi ka sotsiaalmeedias. Praegu on meie rühma FB grupp koht, kus jagatakse infot, viiakse läbi küsitlusi, kutsutakse sünnipäevadele, jagatakse laste tegemistest pilte ja huvipakkuvaid linke. Halvustavad ja mitte temakohased postitused jäävad tähelepanuta ja surevad välja.

Vanemad vestlevad ka omavahel ja on pakkunud tuge, nõu ja abi neile, kes seda võiksid vajada. Olulisem, kui abi vastuvõtmine on mõistmine ja küünarnukitunne.

Neljasilma-jutud ja arenguestlused. Neid ei tohi karta. Arenguestluste läbiviimine võib olla õpetajale nii õnneks kui koormaks.

Meie rühmas on need praegu pigem õnneks ja kokku lepitud võimaluseks rääkida märkamistest ja mittemärkamistest, arutleda uute võimaluste ja välja kujunenud rutiini üle. Enamjaolt tuleb arenguestluste initsiatiiv küll õpetajalt, aga on ka mõned vastupidised näited ja registreerumistabelisse pannakse ennast kirja vanemate endi initsiatiivil. Vestlusele tullaakse rõõmuga ja võimalusel osalevad nii ema kui isa.

Loomulikult on lapsevanemaid, kes **ei soovi** vahest **suhelda** või ei soovi üldse suhelda ega astuda õpetajaga mingisegi dialoogi. Tavaliselt on nendel vanematel omaenda muresid piisavalt palju kanda. Neid tuleb mõista, aga mitte neid rahule jätta ega eemale tõmbuda. Nemad **vajavad** just **õpetaja poolset märkamist** (mitte rünnakut). Paljuski on nende mured ju seotud ka nende lastega.

Oleme võtnud põhimõtteks, et me ei suru ennast peale, aga anname lasteaiaelus toimuvast pidevalt märku läbi positiivsete detailide ja negatiivsetest asjadest räägime kohe, kui need üles kerkivad. Kui dialoogi ei teki, pakume vanematele mõtteaineks erinevaid variante, kuidas

tekkinud olukorrale leevendust või lahendusi leida. Need olukorrad on tihtipeale seotud lapse agressiivse käitumisega, arenguga, meeleoluga või ülalpidamisega. Läbi avatud suhtlemise (kus õpetaja ei kurjusta ega nõua) mõistab vanem dialoogi vastastikust kasu ja suhtlemistõkkes taanduvad. Kõige rohkem kasu saab sellest ju laps!

Rühmaõpetajal ei ole vastvõtuaega, ta peab olema valmis lapsevanemaga suhtlema igal lapsevanemale olulisel hetkel. See ei tähenda seda, et meie tööpäeva võib vanem igal hetkel katkestada ja soovida, et õpetaja pöörab oma tähelepanu lastelt kohe vanemale. See tähendab õpetaja teravdatud tähelepanu ja tunnetamisoskust, millal reageerida kohe või millal võtta vestluseks teine aeg.

Kõige sagedamini tuleb meil selliseid situatsioone ette hommikupoole, kui oleme oma tegevustega juba alustanud ja hiljem lasteaeda jõudnud vanem soovib suhelda, või vanem kiirustab, laps jonnib ja vanem soovib, et õpetaja kohe tuleks ja oleks nende päralt või siis peale lõunat, kui mängud on veel täies hoos ja lapsed vajavad õpetajat ning suhtlemist soovib ka lapsevanem. Oleme selgitanud ja rääkinud vanematele situatsioonide ja päevakava seotusest ja esimesel sobival juhul pöördume lapsevanema poole seletusega, miks eelmisel korral vestlus lühikeseks või ühepoolseks jäi. Vanemad mõistavad ja võimalusel muudavad oma käitumist – toovad lapse varem lasteaeda või teatavad ette, et nad jõuavad hiljem või annavad ette teada, et nad soovivad rääkida. See parandab märkamist ja teistega arvestamist.

Miks lapsevanem peab märkama?

Märkamine on oluline selleks, et saaks reageerida. Märkamist vajab nii positiivne kui negatiivne olukord. Lapsevanemate poolsetest regeeringutest sünnib koostöös lasteaiaga PARIM lapsele.

Kuidas saada lapsevanem märkama - meie neli tugisammast:

1. Oleme positiivsed. Ka halbadest asjadest saab rääkida positiivses võtmes.
2. Me ise märkame. Ja ei jäta seda enda teada.
3. Leiame lahendusi. Toonitades, et lasteaiaga ülesanne on olla perele toeks, aga otsused teeb pere ise.
4. Kaasame ja oleme koostöövalmid.